

2013.gada 18.aprīlī
Nr. _____

Zemkopības ministrija
Rīga, Republikas lauk.2, LV-1981

Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai
Peldu iela 25, Rīga, LV-1494

kopija: Valsts Kancelejai
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520

*Par MK noteikumu projekta „Grozījumi MK 2011.g. 21.jūnija
noteikumos Nr.491 „Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas
kārtība” nepieciešamajiem sistēmiskiem grozījumiem*

Esam iepazinušies ar ZM mājas lapā sabiedriskai apspriešanai publicēto MK noteikumu projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumos Nr.491 „Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība”. Diemžēl, ar nožēlu jāatzīst, ka par nozari atbildīgā ministrija vēl joprojām nesaprot un neapzinās kaitīgās sekas, kādas tā rada, gadiem ilgi (no 2004.gada) vilcinot efektīgas mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas sistēmas ieviešanu valstī.

Situācija ar dzīvnieku anonīmu pamešanu, kā arī ar bezatbildīgu turēšanu, ļaujot tiem brīvi klaiņot, šobrīd ir kļuvusi vairāk kā kritiska. Ne pašvaldības, ne policija vairs nespēj nodrošināt sabiedrisko kārtību, jo uz ielām un laukos ir aizvien vairāk klaiņojošu mājas (istabas) dzīvnieku, kuri nereti nodara kaitējumu gan cilvēkiem, gan arī mājas (istabas), lauksaimniecības vai savvaļas dzīvniekiem. Dzīvnieku īpašnieku anonimitātes dēļ nav iespējams vainīgos saukt pie atbildības, nelietderīgi tiek tērēts policijas un tiesībsargājošo iestāžu resurss, kur pierādījumu trūkumu dēļ par pārkāpēju lietas tiek izbeigtas. Dzīvnieku patversmes ir pārpildītas bez jebkādam efektīvām iespējām noskaidrot dzīvnieku patiesos saimniekus, bet sabiedrība kopumā neapmierināta par valsts nespēju nodrošināt kārtību un normatīvu ievērošanu. Tai pat laikā, neskatoties uz vairākkārtējiem pašvaldību un NVO aicinājumiem, ZM sagatavojusi kārtējos virspusējos grozījumus, absolūti nerespektējot reālo dzīvnieku anonīmas pamešanas vai nepieskatīšanas situāciju un tās steidzamas atrisināšanas nepieciešamību.

Atšķirībā no ZM, dzīvnieku aizsardzības organizācijas, ar dzīvnieku labturību saistītās uzraugošās un tiesībsargājošās iestādes, policija un pašvaldības ir spiestas saskarties ar šīm problēmām katru dienu. Pielikumā Nr.1 pievienojam 2012.gada sākumā Latvijas Pašvaldību savienības sadarbībā ar A.Borovkova juridisko biroju „AB Grupa” veikto Latvijas pašvaldību aptauju par mājas (istabas) dzīvnieku uzturēšanas problēmām un mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtības nodrošināšanu pēc ZM formālajiem MK noteikumiem Nr.491.

Eiropas Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Eiropas Savienības dzīvnieku aizsardzības un labturības stratēģiju 2012.-2015.gadam uzsvērts, ka „dzīvnieku labturība ir sabiedrībai svarīgs jautājums, kas skar daudzus. Izturēšanās pret dzīvniekiem ir ētikas jautājums, kas ietilpst Savienības vērtību kopumā.” Atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību 13.pantam, dzīvnieks ir jutīga būtne, kuras labturības prasībām jāvelta pienācīga uzmanība.

Atgādinām, ka efektīvs mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtības risinājums jau 2008.gada 15.aprīlī tika apstiprināts MK līmenī - pieņemot noteikumus Nr.277 "Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība", kuru izstrādē piedalījās gan valsts pārvaldes, gan pašvaldību, gan nevalstisko organizāciju speciālisti, tiesību aktā nostiprinot efektīvāko mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas modeli paredzot valsts programmu un resursu visu suņu obligātai apzīmēšanai ar mikroshēmām un reģistrāciju valstī vienotā datu bāzē, ko izveido un uztur valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs”. Diemžēl ZM un VARAM vāji koordinētas rīcības

rezultātā finansējums MK noteikumu Nr.277 pilnīgai ieviešanai netika nodrošināts, neskatoties uz lietderības un efektivitātes apsvērumiem. Ar formālu atteikumu, ka dzīvnieku apzīmēšanas izmaksas tomēr nevar uzskatīt kā attiecināmās izmaksas, no ERAF aktivitātes 3.2.2.1.1. atbalstāmiem projektiem pēkšņi tika svītrots mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas nodrošināšanai paredzētais finansējums, kurš sākotnēji apakšaktivitātē bija iekļauts prioritāšu sarakstā. Par reģistrācijas izmaksu pilnu atbilstību ERAF apakšprogrammas aktivitātei skatīt juridisko atzinumu Pielikumā nr.3.

2011.gada 21.jūnijā, neņemot vērā dzīvnieku aizsardzības organizāciju un Latvijas Pašvaldību savienības iebildumus un VARAM izteiktās piezīmes par grozīto reģistrācijas kārtību, tika apstiprināti jauni MK noteikumi Nr.491 "Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība" – nosakot dzīvnieku reģistrācijai nesamērīgi garu ieviešanas periodu (līdz 2016.gada 1.jūlijam), kā arī uzliekot suņa apzīmēšanas un reģistrācijas izmaksas uz dzīvnieka īpašnieku. Rezultātā suņu reģistrācija notiek vairāk kā lēni, valstij un pašvaldībām vēl joprojām nav objektīvas informācijas par suņu skaitu valstī, pašvaldībām līdz 2017.gadam nav iespējas efektīgi iekasēt pašvaldību nodevas par dzīvnieku turēšanu, personas par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpumiem nav iespējas saukt pie likumā paredzētās atbildības, uzraudzības un kontroles institūcijai – Pārtikas un veterinārajam dienestam – nav iespējas pilnvērtīgi veikt likumā noteiktās funkcijas. Nav iespējas piedzīt kompensācijas no vainīgajiem īpašniekiem par viņu dzīvnieku nodarītajiem kaitējumiem, piemēram, savvaļas un lauksaimniecības dzīvniekiem. Valstī zeļ un plaukst ievērojams ēnu ekonomikas segments – neregistrēti dzīvnieku audzētāji, kuri nodarbojas ar nekontrolētu dzīvnieku vairošanu pārdošanai. Tie netiek kontrolēti kā uzraudzības objekti – audzētavas - no dzīvnieku turēšanas labturības viedokļa, kā arī netiek reģistrēti kā saimnieciskās darbības veicēji. Kā sekas šim tiek veidotas aizvien vairāk dzīvnieku patversmes, kur sabiedrības daļa, kam nav vienaldzīga šī joma (ziedojot naudu, brīvprātīgi darbojoties tajās) cīnās ar sekām – bezatbildīgo īpašnieku dzīvnieku uzturēšanu.

Saskaņā ar FEDIAF (The European Pet Food Industry) 2010.gada datiem, uz kuriem atsaucas arī Eiropas Komisija paziņojumā par ES dzīvnieku aizsardzības un labturības stratēģiju 2012.-2015.gadam, Eiropā 70 miljonos mājsaimniecību tiek turēti mājas (istabas) dzīvnieki. Procentuāli viens suns vai kaķis mājsaimniecībā ir 25% kaķi, 26% suņi Eiropā; 24% kaķi, 27% suņi Eiropas Savienībā. Dati par Latviju liecina, ka Latvijā mājsaimniecībā viens suns ir 25%, viens kaķis 42%. Kopējais suņu skaits ES tiek norādīts 60 226 400 (kaķi 64 448 500), Eiropā – 73 643 400 (kaķi 84 705 500), Latvijā **269 800** (476 600).

ZM, neskatoties uz augstāk minētajiem datiem, šī noteikumu projekta anotācijā pieņēmusi, ka valstī ir **160 000** suņu un norāda, ka pašreiz Lauksaimniecības datu centra datu bāzē reģistrēts 9321 suns, kas ir vien 5,8% no ZM pieņemtā suņu kopējā skaita Latvijā, bet, ņemot vērā ticamas aplēses (1 suns uz katriem 7-10 cilvēkiem = **250 000** suņi valstī) ir vēl daudz niecīgāks, t.i., **3,7%** pierēģistrētu dzīvnieku nepilnu divu gadu laikā valsts datu bāzē, kopš 2011.gada 1.jūlijā stājušies spēkā grozītie noteikumi. Ar šādu reģistrēto suņu proporciju nav iespējams novērst tās negatīvās sekas, kas par šiem gadiem ir sasniegušas kulmināciju. Tas uzskatāmi pierāda, ka šī izmainītā reģistrācijas kārtība, kopš 2011.gada vidus to valsts līmenī nosakot kā maksas pakalpojumu, **nestrādā**. Jebkura datu bāze ir lietojama un pilnvērtīgi izmantojama, ja tajā ir vismaz 90 % attiecīgo datu. Situācija, kad ES fondu apmaksātā valsts reģistrā 2 gadu laikā ir tik vien kā 3-5% ierakstu, liecina par kļūdu piedāvātajā reģistrācijas kārtībā un pierāda, ka **atbildīgās ministrijas piedāvātais koriģētais modelis MK noteikumu Nr.491 veidolā noteikt čipēšanu un reģistrāciju kā maksas pasākumu ir nepareizs un neefektīvs**.

Vēršam uzmanību, ka valstij, nosakot jebkuru obligātu normu, kas iedzīvotājiem ir kā obligāts maksājums, ir jāveic saprātīgi lietderības apsvērumi un aprēķini, lai izvērtētu, vai jaunradīto noteikumu izpildes kontroles mehānisms nav nodokļu maksātājiem dārgāks par valsts programmas izmantošanu normu ieviešanai. Tā, piemēram, varētu salīdzināt 2011.gada vasarā valstī organizēto tautas skaitīšanu, izmantojot valsts programmu, un minēt, cik cilvēki Latvijā

tiktu saskaitīti, ja tautas skaitīšana netiktu finansēta no valsts līdzekļiem, bet tiktu noteikta kā maksas pasākums, prasot maksu no katra saskaitāmā iedzīvotāja 25,- Ls apmērā? Maksas apmērs 20-25,- Ls robežās ir pašreiz vidējā tirgus cena, kas tiek prasīta par dzīvnieka čipēšanu un datu ievadi valsts reģistrā. Dzīvnieku reģistrācijas lietderības aprēķinus, izmantojot valsts programmu, lūdzam skatīt Pielikumā Nr.2.

Atkal un atkal uzsveram, ka risinājums visām šīm negācijām ir **viena gada laikā ieviest valsts apmaksātu (valsts vai ES programmas līdzekļi) suņu apzīmēšanu ar mikroshēmām un reģistrēšanu Lauksaimniecības datu centrā izveidotajā reģistrā**, tādejādi novēršot cēloņus klaiņojošo dzīvnieku skaita pieaugumam, kā arī dzīvnieku īpašnieku atbildības pastiprināšanai. Šada sistēma tika iestrādāta 2008.gada 15.aprīļa MK noteikumos Nr.277.

Dzīvnieka īpašnieka un valsts atbildības noteikšana, tādejādi nodrošinot augstu dzīvnieku un sabiedrības veselības līmeni, noteikts kā viens no rīcības plāna pasākumiem Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 2012.g.16.febr. rīkojumu Nr.84). Savukārt, Eiropas Parlaments 2011.gada 13.oktobra deklarācijā par suņu populācijas pārvaldību Eiropas Savienībā prasa Komisijai mudināt dalībvalstis, lai tās, nolūkā novērst slimību izplatību, ieviestu obligātu ikviena suņa identifikāciju un reģistrāciju, izmantojot ES mērogā savietojamas sistēmas (3.p.).

Eiropas Parlaments 2012.gada 4.jūlija rezolūcijā par ES dzīvnieku aizsardzības un labturības stratēģiju 2012.-2015.gadam (2012/2043(INI)) „uzsver, ka obligāta kaķu un suņu identifikācija līdz ar efektīvu un uzticamu reģistrācijas sistēmu nodrošina izsekojamību un ir īpaši būtiska veiksmīgai dzīvnieku veselības un labturības pārvaldībai, palīdzot veicināt atbildīgu dzīvnieku turēšanu un saglabāt sabiedrības veselību” (26.p.). Ar šo rezolūciju Parlaments aicina Komisiju „ieteikt dalībvalstīm konkrētus, ētiskus un ilgtspējīgus risinājumus un pasākumu sarakstam pievienot lolojumdzīvnieku reģistrācijas un elektroniskās identifikācijas saskaņotas sistēmas izvērtēšanu” (25.p.).

Pieprasām ZM nenodarboties ar formālu MK noteikumu grozījumu veikšanu, bet steidzami izstrādāt efektīvu mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas sistēmu pēc būtības – kopā ar VARAM rast finansējumu visu Latvijā mītošo suņu apzīmēšanai ar mikroshēmu un reģistrēšanai valsts datu bāzē:

- dodot iespēju kontrolējošām iestādēm saukt pie atbildības dzīvnieka īpašnieku par dzīvnieka turēšanas noteikumu pārkāpumiem;

- Latvijas pašvaldībām ieviest tās novadā atbilstošu pašvaldības nodevu par dzīvnieka turēšanu, kas nosegtu pašvaldības izdevumus funkciju saistībā ar dzīvnieku uzturēšanu tās administratīvajā teritorijā īstenošanai.

Lai gan mājas (istabas) dzīvnieki nav ZM prioritāte, tomēr, mūsu valstī katram iedzīvotājam, pašvaldībām dzīvnieku anonīma nesodīta nepieskatīšana, pamešana un/vai mocīšana šķiet pietiekama prioritāte, lai valsts līmenī tā tiktu beidzot cēloniski atrisināta. Viena dzīvnieka apzīmēšanas un reģistrēšanas izmaksas, izmantojot valsts programmu, nepārsniedz 8,- Ls un nodrošinātu, ka turpmākie ar dzīvnieku saistītie un valsts vai pašvaldītu noteiktie maksājumi tiek pilnvērtīgi un efektīgi iekasēti no katra dzīvnieka īpašnieka. Pašreizējā situācija, pieļaujot anonīmu dzīvnieku pamešanu, mocīšanu vai nepieskatīšanu, ir steidzami jāizbeidz, jo neviena nodokļu maksātāja pienākumam nevajadzētu būt segt tēriņus par kāda cita indivīda nepieskatītu dzīvnieku, tā turēšanu patversmē, vakcinēšanu un pēc tam eitanāziju, kas vidēji uz vienu dzīvnieku ir 60 – 80,- Ls un pašreiz nav nekādu reālu iespēju šos līdzekļus piedzīt no vainīgā saimnieka. Arī pamesto dzīvnieku likvidācija izmantojot valsts vai pašvaldību resursu, nav risinājums, jo bezatbildīgs cilvēks tūdaļ vietā ņems citu dzīvnieku un viss turpināsies kā ierasts – paņemt un pamest.

Pieprasam ZM un VARAM nekavējoši izveidot darba grupu, kurā iekļauti ZM, VARAM, PVD, pašvaldību, Valsts policijas, Valsts meža dienesta un NVO pārstāvji, lai maksimāli īsā

laikā Ministru kabinetam apstiprināšanai tiktu piedāvāts saskaņots, efektīvs mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas modelis ar tam paredzētu attiecīgu finansējuma programmu.

Lūdzam visas vēstulē uzrunātās institūcijas iespējami īsā laikā izteikt atbalstu vai sniegt savu viedokli par mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas sistēmas efektīgākā mehānisma izstrādi, nosūtot to ZM un Nodibinājumam „Dzīvniekupolicija.lv” Rīgā, Brīvības ielā 85, LV-1001.

- Pielikumā: 1) Aptauja par mājas (istabas) dzīvnieku reģistrāciju pašvaldībās – 15 lapas;
2) Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas sistēmas efektivitāte skaitļos
3) Juridiskā biroja atzinums par reģistrācijas sistēmas ieviešanu izmantojot ERAF
3.2.2.1.1.apakšaktivitātes līdzekļus

Nodibinājuma „dzīvniekupolicija.lv”
valdes locekle _____ I.Džonsone

Biedrības „Dzīvnieku pansija Ulubele”
valdes locekle _____ I.Rēvelniece

Biedrības „Dzīvnieku SOS”
valdes locekle _____ L.Karnīte

Nodibinājuma „Dzīvnieku Drauga fonds”
valdes locekle _____ S.Vība

Slokas dzīvnieku patversmes
vadītājs _____ G.Mellers

Tukuma novada klejojošo dzīvnieku patversmes
IK „Čivava” vadītājs _____ A.Grundulis

Biedrības „Dzīvnieku patversme Mežavairogi”
vadītājs _____ M.Priede